

“Masumiyet karinesi, Anayasanın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında "Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz." şeklinde düzenlenmiştir. Anayasanın 36. maddesinde ise herkesin iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmektedir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen durumlarda sanığın suçlu olduğu konusunda ulaşılmış bir vicdani kanaat bulunmakta ve bu kanaat “kasten yeni bir suç” işlenmemesi şartına bağlı olarak hüküm ifade etmemektedir. Gerçekten hükmün açıklanmasının geri bırakılması, mahkûmiyet konusunda vicdani kanaate ulaşılmış mahkemenin buna ilişkin hükmü açıklamayı belirli bir süre ertelemesini, bu süre zarfında hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasını ve bu süre sonunda kişinin başka suç işlememesi hâlinde açıklanması geri bırakılan hükmün ortadan kaldırılarak davanın düşmesine karar verilmesini ifade eder. Bu çerçevede ceza davası dışında fakat ceza davasına konu olan eylemler nedeniyle devam eden idari uyuşmazlıklarda açıklanması geri bırakılan mahkûmiyet kararına dayanılması masumiyet karinesi ile çelişebilir (Kürşat Eyol, §§ 28, 29).

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesini düzenleyen 5271 sayılı Kanunun 231. maddesi ve söz konusu düzenlemeyi yorumlayan Yargıtay içtihatlarından da anlaşıldığı üzere hüküm sanık hakkında herhangi bir sonuç doğurmamaktadır. Yargıtay içtihadında, yapılan yargılamanın geçici bir süre askıda kaldığı ve bu süresi boyunca yargılanan kimsenin sanık sıfatı devam etse bile hiçbir şekilde hükümlü sayılmayacağı belirtilmiştir.

926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 36. maddesi kapsamında subay ve astsubaylara lisansüstü öğrenim kıdemi verilebilmesi için, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olsa bile, taksirli suçlar hariç olmak üzere, ilgili bentlerde belirtilen suçların dışındaki suçlardan, toplam olarak 21 gün ve daha fazla hapis, oda hapsi veya hizmet yerini terk etmeme cezası ile mahkûm veya cezalandırılmış olmamak gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen şartların aranması sonucunda itiraz konusu kuralın, mahkûmiyet hükmü gibi sonuç doğurması nedeniyle ilgilinin masumiyetine gölge düşürücü mahiyette olduğu ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen ceza davasının düşme ile sonuçlanmasını anlamsız hâle getirdiği kanaatine varılmıştır. Özellikle belirtmek gerekir ki, itiraz konusu kuralın uygulanmasıyla, denetimli serbestlik süresinin tamamlanmasının ardından ceza mahkemesince düşme kararı verilen ceza davası nedeniyle ilgilinin suçlu olduğu inancının devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kuralın, masumiyet karinesinin güvence altına alındığı Anayasanın 36. maddesine ve 38. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

Anayasanın 70. maddesinin birinci fıkrasında “Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.” denilmek suretiyle kamu hizmetlerine girme hakkı güvence altına alınmıştır. Anılan hak sadece kamu hizmetlerine girmeyi değil kamu hizmetlerinde bulunmayı/kalmayı/ilerlemeyi de güvence altına almaktadır. Dolayısıyla kişinin kamu hizmetinde ilerlemesi/terfisi sonucunu doğuran düzenlemeler Anayasanın 70. maddesi kapsamındadır.

Kamu hizmetlerine girme hakkına sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması rejimini düzenleyen Anayasanın 13. maddesinin gözönünde bulundurulması

gerekmektedir. Anayasanın söz konusu maddesi uyarınca kamu hizmetlerine girme hakkına getirilen sınırlamalar Anayasada öngörülen sınırlama sebeplerine ve ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır.

Anayasanın 70. maddesinde kamu hizmetlerine girme hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu kapsamda maddenin ikinci fıkrasında “Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” hükmüne yer verilerek hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerin gözetilmesi anılan hak bakımından özel bir sınırlama nedeni olarak öngörülmüştür. Diğer yandan, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerin gözetilmesi -hakkın kapsamı gereği- bu niteliklerin kamu hizmetinde bulunma sırasında devam etmesini de içermektedir. Bu bağlamda anılan fıkra ile hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği öngörülerek bir yandan kamu hizmetine alınmada aranacak şartların belirlenmesi hususunda yasama organına takdir yetkisi tanınmış, diğer yandan da söz konusu şartlar belirlenirken bu hakka getirilecek sınırlamaların ancak görevin gerektirdiği niteliklerle uyumlu olması hâlinde mümkün olabileceği ifade edilmiştir. Buna göre kamu hizmetine girme hakkına getirilecek sınırlama görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir şarta bağlanamaz.

926 sayılı Kanunun 36. maddesi kapsamında subay ve astsubaylara lisansüstü öğrenim kıdemi verilebilmesi için, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olsa bile, taksirli suçlar hariç olmak üzere, ilgili bentlerde belirtilen suçların dışındaki suçlardan, toplam olarak 21 gün ve daha fazla hapis, oda hapsi veya hizmet yerini terk etmeme cezası ile mahkûm veya cezalandırılmış olmamak şartının aranması, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen ceza davasının düşme ile sonuçlanmasını anlamsız hâle getireceğinden itiraz konusu kuralın, bu kurulla ulaşılmak istenen amaç yönünden elverişli ve gerekli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Ceza mahkemesince hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi sonrasında ilgiliye meslek hayatı boyunca lisansüstü öğrenim kıdemi verilmemesinin orantılı olup olmadığının tespitinde, görevin gerekleri ile kişinin hak ve menfaatleri üzerinde oluşturduğu tesirin gerekçesini oluşturan meşru amacın niteliği gözönünde bulundurulmalıdır. Bu bakımdan, denetimli serbestlik süresinin tamamlanmasının ardından ceza mahkemesince düşme kararı verilen ceza davası nedeniyle ilgiliye meslek hayatı boyunca lisansüstü öğrenim kıdemi verilmemesine neden olduğu dikkate alındığında, itiraz konusu kural ile korunmak istenen hukuki değerler ve elde edilmek istenen kamusal yarar karşısında kişiye makul olmayan, orantısız bir külfet yüklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kuralın, Anayasanın 13 ve 70. maddelerine aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o davada uygulanacak bir kanun hükmünü Anayasaya aykırı görürse ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabileceğini düzenleyen Anayasanın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 40. maddesinin birinci fıkrası gereğince, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun "Nasıp düzeltilmesi" başlıklı 36. maddesinin 5. fıkrasının 4 numaralı alt bendinde yer alan "...haklarında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş..." ibaresinin Anayasanın 13, 36, 38 ve 70. maddelerine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle bu ibarenin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına; iptali istenen kuralın Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduğunu açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslının, başvuru kararına ilişkin tutanağın

Esas ve Karar Sayısı Giriniz.

onaylı örneğinin, dava dilekçesi ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerinin dizi listesine bağlanarak Anayasa Mahkemesi Başkanlığına Gönderilmesine, 29/05/2024 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”